

heeft het gewild. God was in Christus gereed, om ons te verlossen.

Hij heeft ons vrijwillig liefgehad.

„Ik zal U loven in eeuwigheid, omdat Gij het gedaan hebt.”

U.

v. A.

KERKELIJK LEVEN

De Catechese. I.

Van af het begin der Reformatie heeft de catechese der Kerk de aandacht gehad.

Dat Christus' Kerk een roeping heeft jegens haar gedoopte maar nog niet vol-groeide leden heeft men al dadelijk begrepen, toen deze Kerk voor de geweldige taak kwam zich geheel te reformeeren.

En nog steeds is het vraagstuk van de jeugd voor de Kerk een van de meest belangrijke problemen.

Dat er tientallen gedoopte jonge mensen aan de Kerk den rug toekeeren, werd nog onlangs door ons, met cijfers gestaafd, betoogd; dat voor de meest nabije toekomst de vraag, hoe de jeugd te binden, een van de allerbelangrijkste kwesties is voor de Kerk des Heeren, zal, meenen we, menigeen zien.

Ieder?

We zijn ten dezen niet zoo heel optimistisch.

Er heerscht, helaas, in meer dan één kring in dit opzicht een angstwekkende gerustheid, die misschien uit onbekendheid met de feiten, misschien ook uit een zekere zelfgenoegzaamheid in sommige gevallen, voortkomt.

Merkwaardige verschijnselen zijn er in dit verband te constateeren. Was het toevallig, dat dezen zomer op de synode te Arnhem de commissie, die over het vraagstuk van het Leerboek voor de Catechisaties had te rapporteeren, zoo eigenaardig verdeeld was, dat alle predikant-leden oordeelden, dat er verder niets meer door de synode in deze materie moest gedaan worden, terwijl de meerderheid van de ouderlingen-leden van meening was, dat er wel iets moest geschieden, en dit gevoelen dan ook in een minderheidsvoorstel uitdrukten?

Was dat toevallig? Of zou het kunnen zijn, dat deze ouderlingen-leden (waarbij twee onderwijsmannen) de gevaren in dit geval beter zagen?

Zeker, we kunnen over de toestanden in heel veel kerken nog erg gerust zijn. Maar op meer dan één plaats hapert het.

En het kwaad begint altijd op een klein deeltje van het terrein.

Een appel, die rotten gaat, vertoont meestal eerst slechts een heel klein „beurs” plekje.

En juist, wanneer het kwaad nog maar „in het begin” is, moet het gestuit worden.

Waarom we waarlijk niet willen zeggen, dat „het begin” ten opzichte van de gevaren voor onze jeugd en voor de catechisatie thans nog in het stadium van „het heel kleine” is.

Er openbaren zich op méér dan één plaats reeds symptomen van een dreigend gevaar.

Op meer dan één plaats valt de klacht te beluisteren, dat de jonge mensen voor de catechisatie zoo weinig „leeren”. Neen, dat ligt waarlijk niet aan den predikant. Maar het is nu eenmaal bij veel jonge mensen „usance”, dat ze zich voor de catechisatie niet druk maken.

Het gevolg laat zich op onderscheiden wijze gevoelen. Hoe vaak hoort men niet klagen, dat het zoo moeilijk is, om waarlijk goed onderlegde ambtsdragers te vinden in de Kerk van Christus? Hoe dikwijls blijkt het niet, dat men veel meer en veel beter geschikte „leden voor een Commissie van Beheer” kan vinden, dan ouderlingen en diakenen?

En nu hebben we zeker niet te zeggen, dat deze klacht ook mede veroorzaakt wordt doordien zoo vele van onze jonge mensen zich afzijdig houden van de jongelingsvereniging en daarvoor van de knapen-vergadering.

Maar voor de Kerk gaat de catechese voorop. En desnoods moet (in een plaats b.v. waar een J. V. ontbreekt) een jonge man uitsluitend op de catechisatie zóóver gebracht kunnen worden, dat hij straks een wel onderlegd ambtsdrager kan zijn.

De primaire en onmiddellijke roeping der Kerk ligt op het terrein van het onderricht, dat aan hare gedoopte leden wordt gegeven.

En ten opzichte der catechese moet vooral in onzen tijd het inzicht worden verdiept en verbreed.

Vragen van onderscheiden aard doen zich voor bij onze catechetische practijk.

Maar ook onze theoretische beschouwing behoeft op méér dan één plaats een nadere fundering.

De vragen naar het recht, de methode, het doel en het karakter der catechese moeten telkens weer onze aandacht hebben.

En dat te meer, daar er ten opzichte van de catechese allerlei nieuwe opvattingen zich baan breken.

Merkwaardig is daarbij, dat veel van deze nieuwe opvattingen eenige verwantschap vertoonen met oude dwalingen.

De vraag of het mogelijk is de religie te doceeren, te onderrichten, had in de jaren sinds 1900 speciaal de aandacht.

Intusschen is deze vraag op zichzelf reeds oud. In allerlei mystieke kringen werd ze opgeworpen, en... beantwoord. Daar, waar valsche lijdelijkheid het leven en de levensbeschouwing beheerscht, moet men wel komen met de leer, dat het „van buiten leeren” op „de leering” niets helpt. Immers men maakt dan van de jonge mensen, zoo zegt men, niets dan letterknechten; wat ze weten is maar „verstandswerk”, geen „harte-werk”; de genade moet toch immers „van binnen beginnen” en niet „buiten-af”.

Feitelijk stelt men hier ongeveer precies zóó het antwoord, als zulks geschiedde op een vergadering van de „Freunde der Christlichen Welt” in Eisenach in het jaar 1900.

Daar werd opzettelijk de vraag „ist Religion lehrbar?” (d.i. is religie te onderwijzen) besproken.

Verschillende van de inleiders beantwoordden deze vraag ontkennend. Immers, zoo zeiden ze, als we de kinderen onderwijzen „in de religie”, dan onderwijzen we een bepaalde religie, dan leeren ze allerlei begrippen, allerlei woorden en zinnen; maar dat alles is nog geen religie. Immers religie gaat boven dat alles uit, zoo betoogde men. Religie is een gesteldheid van het hart, die niet te leeren is. En wanneer we dan „het christendom” aan een kind leeren, zoo voegde een ander aan dit betoog toe, waarom hebben we dan het recht om te zeggen, dat het juist het Christendom is, dat bijzonder religieus, bijzonder godsdienstig maakt?

Al zouden ze ook deze laatste vraag niet stellen, de mystieken met hun in twijfel trekken van het nut der catechisatie, hooren in de moderne opvatting van de eerstgenoemde stellingen van Eisenach, toch wel veel bekende klanken.

Maar er werden ook andere stemmen vernomen over het thema van Eisenach; al was het dan niet op het congres zelf, daarna werden er dingen gezegd, die precies het omgekeerde van de Eisenacher opvattingen betekenden.

Wellicht is ten dezen niemand zoo consequent geweest als de Bonner hoogleraar Richard Kabisch, die het onomwonden uitsprak, dat religie wel is te leeren.

Immers, zoo betoogde hij, religie is een zaak van begrippen, van gevoelens en van wilsdaden. Welnu, voorstellingen kan ik leeren kennen en daardoor ook begrippen. Gevoelens kan ik ook onderwijzen; en omdat — zoo zegt hij — wilshandelingen uit gevoelens voortkomen, kan ik ook het willen onderrichten.

Het is duidelijk, dat hier behalve een principiële misvatting, ook een psychologische dwaling naar voren komt.

Princiëel gaat Kabisch fout, dat boezemt ons hier het meeste belang in.

Het is wel waar, dat hij, die religieus leeft en die God dient, zekere religieuze begrippen, zekere godsdienstige kennis heeft; ook is het waar, dat hij gevoelt in religieusen zin, en dat hij als mensch, die God dient, ook wil en handelt — maar dat alles betekent niet, dat dit een kennen, een begrippen, een gevoelen en een willen is van dezelfde orde en denzelfden zin als het gewone kennen, begrippen, gevoelens en willen.

Daar ligt juist het moeilijke.

De religie is anders van aard dan welke normale of alledaagsche psychische functie ook. Er ligt achter het religieus-beleven het onmiddellijk weten, dat dit het andere is; dat hier een zeer bijzonder beleven gaande is. Ja sterker. De christen — en we handelen toch immers over ons christelijk geloof? — de christen weet, dat de waarachtige religie, ten feite, alleen daar mogelijk is, waar ons denken en ons kennen, ons gevoelen en ons willen dóórgeloken is, ómgezet is. En is dat zoo, dan is voor hem de vraag, of de religie in hetzelfde „vlak” ligt als de gewone psychische „Erlebnisse” (belevingen) meteen beantwoord. Religie, het dienen van God, het gebonden zijn aan den Schepper, is anders dan het „gewone”, dat te leeren en te doceren is.

En zoo heeft de vraag, of religie te onderwijzen is, ook onze belangstelling.

Want wij erkennen eenzijdig, dat er geen enkele weg was om God te dienen naar Zijn Woord en Hem lief te hebben met heel het hart, indien er niet ware de weg der wedergeboorte.

En de wedergeboorte is Gods werk. Het geloof is Gods gave.

Zoo schijnt het, dat de „mystieken” en de modernien van Eisenach beiden gelijk hebben.

Maar en mysticisme en modernisme zijn eenzijdig en dus onwaar.

Want is het geloof een gave Gods, het geloof is ook uit het gehoor.

En dan... de catechisatie is een Dienst des Woords voor de gedoopte kinderen en jonge lieden.

Maar dat zijn de verbondskinderen.

En wel verre van te zeggen, dat het uiterlijke onderwijs „voldoende” zou zijn, of wel, dat het de jonge menschen zou moeten „redden”, erkennen we ten volle, dat het beginsel van het heil en dat de oorsprong van het geloof onzer kinderen ligt in het werk des Geestes, in het werk van den Verbondsgod in de harten der kinderen.

Doch onze God, die steeds middellijk werkt, onze God, die door „onderzoek der Schriften” „het leven” doet vinden, onze God, die het Woord zelf geeft in den mond van Zijn Zoon om de kinderen des Verbonds den weg te wijzen, wil door middel van het onderwijs der Kerk, die Kerk zelve bouwen. Want het geloof wordt middellijk gewerkt; en het ontvangt middellijk inhoud.

Zoo moet dus de vraag, of religie te onderrichten is, worden beantwoord tegelijk met „ja” en met „neen”.

J. W.

(Wordt vervolgd.)

Aanval.

Een van de meest bange verschijnselen voor het geestelijk leven van onzen tijd is dit, dat we telkens weer den aanval tegen de ons heilige beginselen ondernomen zien door hen, met wie we wonen in eenzelfde geestelijk huis.

We zijn o zoo verdraagzaam tegenwoordig.

We passen op, niemand pijn te doen.

Zoo heet het althans in menigen kring.

Alleen maar, die arme beginselen krijgen slag op slag.

Vlak in het gezicht.

En als men het dan voor die beginselen opneemt, dan heet men „een moderne Siegfried”.

Siegfried trok er op uit om den draak te doden. Maar Siegfried is een figuur uit de sage.

Hadden we in onzen tijd maar wat meer echte, beginsel-vaste strijders — reële menschen; géén sage-helden.

We hebben die zoo noodig.

„Voor „feiten” verwijzen we naar de „Perschouw” in dit nummer.

We dachten het met onze scholen gewonnen te hebben.

Is het waar dat „Jeschurun” „vet” is geworden? Soms vreezen we.

Laten we God danken, dat we nog zoo vele trouwe en beginselvaste onderwijzers en onderwijzeressen hebben. Ook, naar we meenen, onder de jongeren.

Maar laten onze besturen toch waken!

En laten onze onderwijs-menschen op elkaar toezien.

Want vijanden te dulden in het eigen kamp, betekent het begin van de nederlaag.

J. W.

LITERATUUR EN KUNST

Aanteekeningen over Kunst.

(Met dit artikel introduceeren we bij onze lezers weder een nieuwen medewerker, den heer G. W. Knap, leeraar aan het Ger. Gymnasium te Amsterdam. Red.)

I.

Op het terrein der kunst vragen verschillende problemen onze aandacht. Voor het meereendeel echter zijn ze moeilijk op te lossen.

De belijder van den Christus in 't bijzonder, wordt telkens voor eene moeilijke keuze gesteld.

Op vele vragen moet hij het antwoord schuldig blijven.

Hij vergenoegt zich dan met zich afzijdig te houden, zonder in te zien dat daarin eene groote tekortkoming is gelegen. Erger nog prijzen sommigen onverschilligheid in zaken van kunst als een deugd aan.

Niemand onzer zal nochtans betwisten, dat de kunst is eene oorspronkelijke gave, door God den mensch van den beginne af geschonken.

Maar hoe geheel anders stelt hij zich tegenover die gave in de praktijk van het leven.

In zeker opzicht, hoewel wij onverschilligheid in deze geenszins willen goed praten, is het vergetel door het feit dat de kunst meer en meer een wereldsch karakter heeft aangenomen of beter gezegd, een zondig vermaak is geworden.

Gaarne geven we toe dat de kunst ook eene bestemming vindt in het verschaffen van gepaste genoegens en afleiding, dit neemt niet weg dat daarin haar doel niet wordt gevonden.

We onderscheiden de kunst in verschillende graden van waarde.

Uit hoofde harer „hoogere roeping” stelt zij ons eischen en verlangt zij vóór alles liefde en toewijding, maar ook inspanning tot begrippen.

Zij bezit evenwel eene gevaarlijke keerzijde, want ook lagere gevoelens en hartstochten weet zij op te wekken, den hoogmoed te prikkelen en de ijdelheid te streelen; kortom alle tendenzen die in het

Dienst des
ren en jonge

inderen.

t het uiterlijke
vel, dat het de
len", erkennen
heil en dat de
nderen ligt in
van den Ver-

ijk werkt, onze
chriften" „het
iet Woord zelf
m de kinderen
il door mid-
die Kerk zelve
iddellijk ge-
k inhoud.

te onderrichten
et „ja" en met

J. W.
dt vervolgd.)

iselen voor het
dat we telkens
lige beginselen
we wonen in

genwoordig.

en.
kring.
n krijgen slag

selen opneemt,
friet".
aak te dooden.
de sage.
at meer echte,
enschen; geen

aar de „Pers-

olen gewonnen

is geworden?

nog zoo vele
s en onderwij-
nen, onder de

vaken!

op elkaar toe-

igen kamp, be-

J. W.

KUNST

st.
bij onze lezers
er G. W. Knap,
sterdam. Red.)

verschillende
et meerendeel
t.
ijzonder, wordt
gesteld.

voord schuldig

ich afzijdig te
in eene groote
g prijzen som-
van kunst als

wisten, dat de
door God den
ten.

zich tegenover

verschilligheid

en, is het ver-
meer en meer
omen of beter
orden.

t ook eene be-
an gepaste ge-
weg dat daarin

schillende gra-

g stelt zij ons

sde en toewij-
pen.

keerzijde, want
n weet zij op
en en de ijdel-

zen die in het

streven liggen van den zich zelf zoekenden en zich zelf verheffenden mensch zijn ook haar niet vreemd. Om aan die begeerten van het onbekeerde hart tegemoet te komen staat een leger van kunstenaars, — of liever van hen die zich zoo noemen, — geroed, die door onderscheidene motieven worden gedreven.

Kunstenaars die de kunst als eene hoogere roeping verstaan en als zoodanig ook beoefenen, zijn immer een uitzondering geweest. Velen onder hen, die van gaven niet de minsten waren, hebben een kommervol bestaan geleid.

De waarlijk groote kunstenaars hebben dan ook nimmer zichzelf gezocht of getracht den mensch te behagen.

Dikwijls waren zij zonder belijders van den Christus te zijn, het werktuig in Gods hand tot verhooging Zijner Roem en Eere.

De kunst, zoo zeiden wij reeds, is te onderscheiden in verschillende graden van waarde. Zij verschijnt niet alleen getooid in het kleed van genoegen en vermaak of wel omhangen met het majestueus gewaad der schoonheid en van het verhevene, maar ook minder opvallend treedt zij ons tegemoet en doet zij zich kennen als een factor waarmede rekening dient gehouden te worden, al gaat zij in bescheidenheid haar weg door ons leven.

In die gestalte draagt men haar ook geen bijzonder lof toe en deelt zij dan ook het lot van vele andere goede gaven die we vaak gedachteloos gebruiken, neem het zout, het water; alleen wanneer wij ze moeten missen, gaan we de noodzakelijkheid en onmisbaarheid ervan inzien.

Stel dan ook dat onze omgeving in kleur, klank en vorm eene wanstaltigheid vertoonde, m.a.w. kunsteloos was; hoe arm en ledig zou ons bestaan daardoor zijn.

Ook in de allergevoelste zaken heeft de kunst eene taak te vervullen, die zeker niet de minst belangrijke is.

Huisraad, kleeding enz. moeten beantwoorden aan de eischen van goeden smaak; kortom geheel onze huiselijke omgeving, hoe sober en bescheiden de middelen ook zijn die bij de inrichting daarvan ons ten dienste staan, moet hare aantrekkelijkheid goeddeels ontleenen aan qualiteiten van kunstzinnigen aard.

Nu moet alweer de voorstelling bestreden worden, die hier en daar ook in onze kringen heeft post gevat, als zou bij uitnemendheid in die allereenvoudigste bemoeienissen de uitdrukking van waren kunstzin worden gevonden, terwijl bij rijker ontplooiing de uitkomsten te vereenzelvigen zouden zijn met bedenselen des vleesches. Zoo eenvoudig echter is het probleem niet gesteld.

In het bijzonder degene die op den grondslag staat der calvinistische levensbeschouwing heeft een subtiel taak te vervullen die steeds met strijd gepaard gaat.

Zijn weg voert door deze wereld en hij heeft deel te nemen aan deze wereld, zonder nochtans van deze wereld te zijn.

Verschillend terrein vindt hij voor zich ontsloten en tot velerlei functies wordt hij geroepen.

Zoo moet zijn belangstelling ook uitgaan naar de ontwikkeling der kunst en van den kunstzin, daarbij dan zichzelf niet te vergeten.

De wereld volgen in hare waardeering met hier en daar te besnoeien wat aanstoot geeft is niet genoeg.

Noodig is dat tegenover de waardeering der wereld iets anders wordt gesteld, iets principiëls.

Wat de wereld als kunst prijst moet hij dikwijls verwerpen op aesthetischen- zoowel als moreelen grond.

De begrippen ethisch en aesthetisch zijn niet adaequaat, het eene kan het andere niet vervangen. Niettemin bestaat tusschen die beide een innige correlatie.

De wereld zegt, — wanneer het inderdaad kunst is, dan kan het niet immoreel zijn, en wil daarmee de bewering dat het eene het andere niet behoort uit te sluiten weerleggen.

Kennelijk maakt zij hier de fout om hetgeen ze wenscht te scheiden, wat nauwer nog aan een te halen door beide begrippen te identificeren.

Zegt zij de kunst is niet moreel noch immoreel, dan werpt zij een evenzeer aanvechtbare stelling op. Want ook al geven we toe dat moraliseeren het eigenlijke doel niet is der kunst, de innerlijke waarde der kunstverrichting alszoodanig is toch maar niet zóó op zij te zetten, als gold het hier een handeling buiten bereik der wet van goed en kwaad.

Ook de kunst staat op den bodem der werkelijkheid midden in het concrete en reële leven.

Ook voor haar blijft de zedenwet van kracht.

Wie aan haar zich onttrekt en meent zijne gevoelens en handelingen vrij spel te kunnen geven, is een vallend lichaam gelijk; hoe vrij en ongedwongen het zich een korten tijd in het opene ook bevindt, het snelt zijn ondergang tegemoet.

We hebben rekening te houden met het feit der zonde. Aan alle menschelijke handeling kleefte zonde ook aan die der kunst.

Daarom staan we kritisch tegenover alles wat zich als kunst aandient, niet minder echter ook tegenover eigen gevoelens en waardeeringen.

Een voortdurend reformeeren is hier eisch.

Geen onthouding, want ook al zouden we ons

met de kunst niet inlaten, de kunst bemoeit zich nochtans terdege met ons; tot schade van ons, maar vooral van onze kinderen.

Zonder kennis harer wegen wordt zij een begeerig werktuig in handen van satan, om de arge loozen te besluiten in de gedaante van een Engel des lichts.

Gods Gemeene Gratie keert ook hier het kwaad en vermindert het gevaar, maar niet bij een werkeloos afzijdig blijven.

Op het gebied der Wetenschap onderkennen we de gevaren zeer wel en met Gods hulp mochten we tegenover de wetenschap van het ongelooft een wetenschap opbouwen die gefundeerd is in het Woord Gods.

Zulk een fundeerd beginsel ontbreekt voor het terrein der kunst, en niet ieder ziet de noodzakelijkheid van zulk een beginsel in.

Men houdt de kunst voor een zaak louter van gevoel en aan eigen gevoel twijfelt men niet gaarne.

Vooraf zij die zich in het licht van Gods bijzondere Genade mogen verheugen, meenen op het terrein der kunst zich op eigen gevoelens en bevindingen wel te kunnen verlaten. Tegen deze meening dient te worden gewaarschuwd, want hoe groot zijn hier de gevaren niet die het hart bedreigen.

Het mag ons verheugen dat ook in onze kringen een wassende belangstelling voor kunst is waar te nemen. Ook gaat men hierbij zorgvuldig te werk en betracht voorzichtigheid bij de keuze der producten, doch de maatstaf waarnaar men dit afmeet, is vaak ontoereikend.

Hij grijpt niet terug tot den oorsprong en volgt de lijnen niet die tot de kern en het wezen van het kunstwerk doordringen.

Ontwifelbaar treedt ook hier voor het gebied der kunst de eisch naar voren, Gods ordinantiën te onderkennen.

Onderscheiden we het beginsel niet, onderwerpen we ons niet aan regelen en normen die krachtens dit beginsel bindend zijn, zoo staan we weerloos tegenover haar macht.

Het kan dan voorkomen dat we bij het aanschouwen van een kunstwerk, meenende ons te koesteren in het licht der schoonheid, nochtans misleid worden door een mom van eerbiedwaardigheid waaronder een verfinde wellust onze zinnen zoekt te prikkelen.

Een ieder doktert nog te veel op eigen gelegenheid waardoor minder begeerenswaardige consequenties niet kunnen uitblijven.

Een zeldzaamheid is het dan ook niet, dat — ook in den kring der kleine luiden, — zij het op bescheiden schaal en geheel ter goeder trouw overigens, — de smaak en genoegens der wereld gevolgd worden, alsof het zondige enkel en alleen zou bestaan in het feit en voor zoover als onbekeerde menschen zich met die zaken inlaten.

Bij veel liefde ontbreekt het vaak aan licht.

Vooraf moet de gedachte bestreden worden, dat de kinderen Gods reeds uit hoofde van hunnen staat het inzicht zouden hebben om het begeerlijke van het verderfelijke in de kunst te onderscheiden.

Het ontbreekt hier niet aan gevoel maar een kennis.

Om tot een gerijpt oordeel te komen moet ook de bekeerde mensch een leerschool doorloopen.

Ook voor dit terrein is een bouwen op het beginsel noodzakelijk, zoo mede is noodig de kennis van wat op grond van dit beginsel het kunstwerk ons zegt. Een kunstwerk moeten we eerst leeren verstaan.

Van zulke principiën en ordinantiën moet de wereld niets hebben.

De waardeering voor kunst in wereldsche kringen staat lang niet zoo hoog als wel wordt opgegeven. Het is slechts een klein percentage, dat daarvoor een juiste mate van waardeering heeft. De mode speelt hierbij een groote rol en de vloedgolf van belangstelling is niet anders dan humbug.

De wereld streeft naar vooruitgang en meent te eerder haar doel te bereiken door het loslaten van elk steunpunt, met behoud dan van één enkel. Het is weliswaar een wankel steunpunt, maar het heeft dit voor, dat de mensch het naar willekeur en eigen begeerte kan verzetten.

De z.g.n. scheppende krachten en oerinstincten van den mensch vormen de eigenlijke steun en stut waarvan het onbekeerde hart hier uitgaat.

Het verheerlijken der menschelijke begeerten vormt den inzet en het eindresultaat is de tot afgod gemaakte mensch.

In dezen weg kunnen wij niet volgen. Ons grondbeginsel stelt andere eischen.

Plaatsen wij ons dan ook op den hechten en welbeproefden grondslag die voor alle levenssterren geldt, den calvinistischen, met het onveranderlijk doel voor oogen de Eere Gods, ook in den weg der middelen.

G. W. KNAP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Mag een Gereformeerde Vroedvrouw of Kraamvrouwenverpleegster des gevraagd den Roomschen „nooddoop" bedienen?

Deze vraag, door een belanghebbende onder onze lezeressen, mede namens eenige anderen, me ter beantwoording in ons blad toegezonden, kan ik niet beter beantwoorden dan door af te schrijven het bescheid, dat wijlen Prof. Rutgers gaf op de vraag, of het bedienen van Roomschen nooddoop geoorloofd is voor een gereformeerd Arts.

Het oordeel van Prof. R., te vinden op bladz. 101 en 102, van het 2de deel zijner „Kerkelijke Adviezen", uitgegeven bij J. H. Kok, Kampen 1922, luidt aldus:

„Mijn antwoord kan slechts beslist ontkennend zijn. Een arts van gereformeerde belijdenis weet en erkent, dat de zoogenaamde „nooddoop", door iemand die tot de bediening der Sacramenten geenerlei opdracht of kwalificatie van Christus door middel der gemeente ontvangen heeft, inderdaad geen Christelijke Doop is, maar slechts een vertoon van de daartoe behoorende uiterlijkheden. Iets dergelijks goed te keuren, en er zelfs toe mede te werken, ja daarbij de hoofdrol te spelen, zou dus zijn: met bewustheid de hooge beteekenis en de heiligheid van het Sacrament des Doops te verloochenen; tgeen de door u bedoelde arts toch natuurlijk niet zou willen doen.

En dit verandert niet door de omstandigheid, dat naar Roomsche beschouwing de Doop noodzakelijk is ter zaligheid en daarom ingeval van nood ook door een leek te bedienen is. Want een Gereformeerd Christen kan toch niet, ook al is het maar tijdelijk, zijn op de Schrift gegrond geloof verloochenen, en een Roomsche dwaalbegrip, door een met dat geloof strijdige handeling, feitelijk aanvaarden. Zulk een verloochening kan voor niemand ooit noodig zijn, noch ook geacht worden tot zijn Christelijke roeping te behooren.

Eigenlijk is te dezen aanzien voor Roomsche kraamvrouwen ook geenerlei behoefte aan medewerking van den arts, daar naar Roomsche beschouwing iedere leek, familielid of buur of bekende, tot dien zoogenaamden nooddoop ook bevoegd is; en wie zelf Roomsche is, zal dan denkelijk zelf wel liever door een geloofsgenoot dan door een „ketter" de handeling zien verrichten. Door een Roomsche gezin zal wel altijd kunnen gezorgd worden, dat er zulk een hulp in de buurt is."

Dit advies is, dunkt me, in z'n Rutgersche helderheid afdoende en overtuigend. Hij had zich in de voorlaatste alinea zelfs nog wel scherper kunnen uitdrukken. Want een gereformeerde die den Roomschen „nooddoop" verricht, aanvaardt daarmee niet alleen feitelijk een dwaalbegrip, maar stelt het zelfs — al is het dan ook maar voor een oogenblik en op verzoek van een ander — tot regel voor zijn handelen.

Natuurlijk kan weigering van het verzoek om den „nooddoop" te verrichten, door Roomsche ouders licht als een onvriendelijkheid worden beschouwd — vooral als er niet of zeer moeilijk een ander te vinden is, die bereid is te helpen — en kan dit een Dokter, een Vroedvrouw of een Verpleegster in een dorp of stadsbuurt, waar het geval door de eene buurvrouw aan de andere verteld wordt, een enkele keer op schade in de „praktijk" te staan komen. Maar ik denk niet, dat die schade heel groot zal zijn.

Het doet er ook niet toe. Een christen mag het wel wat waard zijn gereformeerd te zijn, en een goede consciëntie te bewaren.

Wie er nooit in eenigen vorm schade om lijden of een zuur gezicht zien wil, die moet zijn christendom in vredesnaam opbergen.

Ook niet erg. Wat zegt Jezus ook weer dat men doet met zout dat smakeloos werd?

V.

F.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

Borgen haart zorgen.

IV.

VI. Wat zooeven gezegd is, geldt ook min of meer voor het lidmaatschap van allerlei kassen etc. Dit artikel zou te uitgebreid worden om deze en andere instellingen, wier inrichting ook consequenties, als boven geschetst meebrengt, verder te behandelen.

Hoodzaak is, dat wij hebben willen aantoonen, hoe de ontwikkeling van het maatschappelijk leven allerlei gelegenheden heeft gesteld, waardoor velen, min of meer bewust, de aansprakelijkheid van een „borg" op zich nemen, en dat de gevallen zoo talrijk zijn, dat het bestaan van een veel verbreid kwaad van borgstelling moet worden erkend.

...

B. Kan tegen dit alles iets worden gedaan?
I. Het eerst voor de hand liggende antwoord is: